

Bydgoszcz, lutego 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO – POMORSKI

WPS.IX.431.2.4.2018.JK/RK

Pani
Anna Raczkowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej
87- 313 Brzozie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Brzozie 50, 87- 313 Brzozie (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 23, 24 stycznia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 27/2018 z dnia 17 stycznia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 22 stycznia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Anny Raczkowskiej – Kierownika GOPS i asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dniem 17 czerwca 2016 r., przyjętego Uchwałą Nr XIV/82/2016 Rady Gminy Brzozie. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 22 czerwca 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Nr 4/2016 Kierownika Gminnego

Ośrodka Pomocy Społecznej, w którym Zarządzeniem Nr 1/2017 z dnia 1 lutego 2017 r. wprowadzono zmiany. W dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny oraz przypisane ustawą zadania do realizacji.

Wójt Gminy Brzozie Zarządzeniem nr 45/2011 z dnia 21 grudnia 2011 r. upoważnił p. Annę Raczkowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Ponadto Wójt Gminy, z dnia 31 stycznia 2017 r. zarządzeniem Nr 2/2017 upoważnił p. Annę Raczkowską do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach o jednorazowe świadczenia, zgodnie z ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2019, który został przyjęty Uchwałą Nr XI/63/2016 Rady Gminy Brzozie z dnia 21 stycznia 2016 r.

Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracanie ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Program zakłada, że cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych odnoszących się do poszczególnych obszarów funkcjonowania rodziny, w obrębie których uszczegółowiono konkretne działania. Program realizowany jest przez GOPS we współpracy z instytucjami i podmiotami działającymi w środowisku lokalnym, w tym organizacji pozarządowych. W ramach ewaluacji programu, prowadzony będzie przez Ośrodek monitoring, poprzez wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS składała coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdanie za 2016 r. zostało złożone z zachowaniem wymaganego terminu. Z kolei za 2017 r. kierownik GOPS przedłożył kontrolującemu projekt sprawozdania.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny:

- p. ■■■ – w ramach umowy o pracę w wymiarze ½ etatu, w okresie od 1 stycznia 2016 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2016 r. 6 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2017 r. 8 rodzin, w tym 1 przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
  - w 2018 r. (do dnia 22 stycznia) 6 rodzin, w tym 1 przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystenta rodziny uwzględniono zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto, do zakresu czynności z dniem 3 sierpnia 2016 r wprowadzono Aneks Nr 1, poszerzający jego zapisy o realizację zadania z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”, wynikającego z art. 15 ust 1 pkt 13a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Brzozie tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Oświadczenie w w/w. zakresie złożył Kierownik GOPS w Brzoziu.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku, kartę pracy, informacyjną dotyczącą rodziny, notatki służbowe, sprawozdania miesięczne z pracy asystenta z rodziną, plan pracy z rodziną, aktualizację planu pracy, ocenę sytuacji rodziny, sprawozdania półroczne i roczne.

Asystent rodziny dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny.

Plany pracy, w pojedynczych przypadkach zawierały określone terminy realizacji działań. Kontrolujący stwierdzili również brak dat podpisania planów.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przez okres od 1 do 3 miesięcy. Wejścia w środowisko były dokumentowane w formie pisemnej- notatki.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS, cyklicznie podczas dokonywania analizy sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia celów założonych w planie pracy, w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy lub rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj. między innymi: szkołą, policją, służbą zdrowia oraz kuratorami. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny.*

Monitoring dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc polega na podejmowaniu następujących działań i procedur: angażowaniu i wzmożonym monitoringu w środowisku przez różne służby, zakładanie „Niebieskich Kart”, możliwość skorzystania z porad. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Brzozie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież, jak również osoby dorosłe mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez szkoły, Straż Pożarną, Koło Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie „Po drodze”. We wsi Brzozie znajduje się także teren rekreacyjno-sportowy „Orlik”, gdzie zajęcia prowadzi animator sportowy zatrudniony przez gminę. Szczegółowe wyjaśnienia, w tym zakresie złożone zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Brzozie zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego) poprzez

możliwość konsultacji w ramach podpisanej umowy z Ośrodkiem Terapii i Rozwoju Osobistego w Brodnicy. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie Gminy Brzozie nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 28 337,94 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 28 323,96 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 2 355,27 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Na wniosek koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz wychowawców pieczy instytucjonalnej, asystent rodziny uczestniczy w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. Ze złożonych wyjaśnień w tym zakresie wynika, iż asystent uczestniczył również, we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, bądź z pracownikiem ośrodków wychowawczych, w tworzeniu planu pomocy dziecku. Współpraca odbywa się poprzez bieżące kontakty telefoniczne oraz osobiste. Analiza akt kontroli wykazała brak planów pomocy dziecku umieszczonych w pieczy zastępczej. Taki stan rzeczy nie pozwolił na dokonanie oceny czy plan pracy z rodziną (tworzony przez asystenta) skoordynowany jest z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 8 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 10 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 18 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 19 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-

finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Anna Raczkowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Określać w planie pracy z rodziną terminy realizacji działań i ustalać przewidywane ich efekty, zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.